

УДК 271.2: 141.30: 37"XVIII/XIX"

**НЕОТОМІЗМ У ВИКЛАДІ ЯЦЕКА ВОРОНЕЦЬКОГО ЯК ІДЕЙНА ЗАСАДА
ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОМІНІКАНСЬКОГО ОРДЕНУ
В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX – 30-ті РОКИ XX СТОЛІТТЯ***А.Р. Гуменяк*

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

У статті висвітлено вчення неотомізму як ідейної засади освітньої діяльності домініканського ордену в другій половині XIX – 30-х роках XX століття. Проаналізовано теорію педагогіки у викладі домініканського неотоміста Яцека Воронєцького. Виокремлено ознаки практичного спрямування вчення в теорії навчання та виховання. Відзначено пріоритет виховання над навчанням згідно із неотомістичним вченням. Розглянуто проблему моральності та етики, а також їх взаємозв'язок із педагогікою. Підкреслено значення виховання у формуванні розуму і волі як засобу пізнання. Визначено мету виховання. Розкрито роль теологічних наук у методиці викладання у домініканських школах. Відзначено врахування педагогічного універсалізму як необхідності всебічного розвитку особистості в процесі виховання. Вказано вплив виховання на формування особистості учнів. Підкреслено значення неотомізму у пристосуванні освітньої діяльності домініканців до нових умов.

Ключові слова: домініканський орден, неотомізм, освіта, навчання, виховання.

Вступ і мета дослідження. Неотомізм – це модифіковане вчення томізму, що сформувалося в другій половині XIX ст., і, як томізм, передбачало примат розуму над волею в системі пізнання світу. В зазначений період філософія Томи Аквінського була пристосована

до нових умов. Період модернізації відбився й на освіті домініканців, які сформували нові прийоми навчання, виховання та формування світосприйняття учнів. Завданням цієї статті є визначення способів пристосування неотомізму до освітньої діяльності домініканського ордену у вказаний період.

Аналіз досліджень і публікацій. Ця проблематика майже не представлена в українській історіографії, тому становить інтерес для вивчення, проте вона стала об'єктом уваги польських дослідників. Автором першої праці про неотоміста Яцека Воронєцького, що вийшла в 1959 р., є Павел Келар, історик, представник домініканського ордену. Роботи з цієї проблеми можна поділити на дві групи: біографічні нариси (І. Блещинська, Р. Поляк), та праці, що відображають вчення неотомістів загалом (Я. Гжибовський, П. Шидловський) або окремі їхні аспекти (А. Потоцький). У польських дослідженнях присутня теза про вплив патріотизму на неотомістичне вчення Я. Воронєцького та виховання дітей у домініканських школах.

Виклад основного матеріалу. У формуванні пріоритетів домініканського шкільництва помітну роль відіграло педагогічне вчення неотоміста Яцека Воронєцького (1878–1949), польського священника, викладача, засновника Згромадження Сестер Домініканок Місіонерок Ісуса і Марії (1932 р.). Діяльність домініканця та його педагогічне вчення розвивалися в контексті становлення

неотомізму наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. [1, с. 437]. Педагогіка Яцека Воронєцького – це «практична етика», частина філософії, яка має на меті внутрішнє перетворення людини. Це теорія виховання, що базується на філософії Арістотеля та Томи Аквінського, а також патристичній та схоластичній традиції і Святому Письмі. Він формулює поняття «педагогіка» як науку про виховання та частину етики, що послуговується даними психології та спирається на досягнення інших наук (біологія, соціологія та історія) [4, с. 25].

Теологізація педагогіки Я. Воронєцьким проявилася в дефініції католицької педагогіки. «Під католицькою педагогікою варто розуміти наукову систему виховання та навчання не тільки згідно з теологією та християнською філософією, а й із пов'язаним у їх світлі виховним досвідом» [6].

Аретологічна педагогіка Я. Воронєцького базується на емпіричному та теоретичному засобах пізнання, її завданням є універсальне виховання людини. Метою виховання є формування сили волі, завдяки якій людина може формувати цілі свого життя. Сила волі спричинюється наявністю в людини бажання. Педагогіка – це практична наука, що формує життєвий шлях. Для Воронєцького виховання має релігійний вимір, оскільки наукова система виховання і навчання співпадає із християнською філософією та теологією. Піднято питання зв'язків між вчителем та учнем, особистого та суспільного вдосконалення людини. Педагогіка не має ідеологічного характеру, вимагає індивідуального підходу до кожної людини. Велике значення має роль відповідальності у вихованні. Ціллю виховання є навчання вихованців відповідальності за себе та самовиховання. Педагогіка Я. Воронє-

цького надає людині властивостей бути вільною та розумною. Моральне життя потребує певного мінімуму теоретичних відомостей, що є предметом виховання [2, с. 225].

Людина є особливою в контексті питання буття, вона має необмежені можливості для свого розвитку. Людські вчинки характеризуються добровільністю та відповідальністю за свої дії. Із добровільністю людської діяльності пов'язується її ціль. Суб'єктивною ціллю життя людини є досягнення повного щастя, що полягає на заспокоєнні своїх потреб або актуалізації потенційних можливостей. Об'єктивною метою є трансцендентне добро [3, с. 234].

Критерієм моральності є розумна людська природа. Розум, пізнавши об'єктивний порядок речей, нормуючи відношення до себе, інших та Бога, дає їй об'єктивні відомості, що слугують підставою діяльності совісті. Вона полягає у необхідності творення добра та уникнення зла. Для виконання своєї функції совість повинна виховуватися та формуватися людиною [19, с. 365].

У вченні Яцека Воронєцького розглядається проблема моральності та етики. Діяльність, спрямована на розвиток та прагнення до досконалості, є невід'ємним елементом людського життя. Одним із істотних завдань людини є розвиток особистості. Жодна інша істота, крім людини, не здатна на розвиток. Завдяки моралі людина керує собою й своїм зовнішнім та внутрішнім світом і тільки в цей спосіб реалізує себе. Людська мораль сприяє внутрішньому вдосконаленню людини. Людина себе усвідомлює як «я», відокремлене від «інших». Людську моральність формує співвідношення добра і зла. Ціллю етики є формування поведінкових стереотипів людини в суспільстві [17, с. 320].

Виховання вимагає від людини тверезих роздумів щодо вибору доброго та правдивого. Істотну роль у системі виховання Я. Вороньцького відіграє розсудливість. Вона відповідає за морально-ціннісну орієнтацію та допомагає здійснювати певні кроки в людській діяльності, вимагає вільного та розумного вибору. В «Католицькій етиці виховання» Я. Вороньцький вважає розсудливість якістю, яка допомагає дистанціюватися від злого та фальшивого. Отець стверджує, що діяльність людини виникає завдяки рішенню, яке постає завдяки діалогу розуму і волі, причому розум керується правдою буття, а воля – добром [11, с. 161].

Одним із підставових завдань етики та теорії виховання, піднятих Я. Вороньцьким, є проблематика моральних чеснот. Він розрізнив вади та чесноти з погляду моральності людських вчинків. Чеснота – це моральна чистота людини, яка дає можливість досягнення добра. Вихователь не повинен допускати вад у вихованні. Я. Вороньцький виділяв чотири початкові чесноти, які спрямовують людину до морально добрих вчинків: розсудливість (досконалий розум), хоробрість, поміркованість та справедливість. Теологічні чесноти мають за завдання вдосконалити людину на такому рівні, щоб вона могла досягнути остаточну ціль свого земного буття – єднання з Богом. Це дає діяльності людини надприродний характер, наближуючи її до Бога [11, с. 163].

Отець Я. Вороньцький здійснив аналіз людської психіки із її можливістю формування внутрішнього світу. Він вказав елементи, які стають носієм розвитку людської особистості та її деградації. У кожній людині є різний рівень інтелекту та потенціалу розуму для пізнання світу [21, с. 165].

Першим видом виховання є індивідуальне та суспільне виховання, які не відділяються одне від одного. Найважливішим місцем суспільного виховання є родина, школа та церква. Виховання релігійне і моральне забезпечують насамперед дві останні категорії. Основним чинником, що впливає на самовиховання, є віра. Виховання не може показати позитивний результат без співпраці сім'ї з іншими одиницями суспільства, церквою та школою. Яцек Вороньцький закликав виховувати в руслі спільного добра, яким є лад, порядок, добробут та родинний спокій. Роль молодіжних організацій, на думку домініканця, зводилася до навчання співпраці та заохочення ентузіазму. Школа повинна підготувати людину до життя в суспільстві. Без етики педагогіка не може виконати цілей та завдань, які ставить перед собою людина [5, с. 155].

Педагогіка християнського геоцентризму Я. Вороньцького визначає виховання як розвиток моральних, фізичних та розумових властивостей людини. Воно є непорушним правом людини та виражається у гармонійному прагненні людини до досконалості. Формою виховання є самовиховання, яке полягає у формуванні характеру людини на базі інтелекту та моралі. Я. Вороньцький поділяє виховання на нормативне та цільове. Із погляду на мету виділено напрямки виховання: пайдоцентризм, гетероцентризм та християнський геоцентризм [16, с. 150].

Пайдоцентризм наголошує, що мета виховання – в самій дитині та поділяється на: 1) адаптацію – виховання полягає у пристосуванні до зміни умов існування; 2) раціоналізм – метою виховання є створення всебічних зацікавлень дитини; 3) віталізм – ціллю виховання є реалізація власного інтересу. У гетеро-

центризмі мета виховання лежить у певних цінностях. У християнському геоцентризмі – осягнення певної досконалості вихованця. Він проголошує розумність людської природи. Першим вихователем є Бог, потім – сама людина по відношенню до себе, а пізніше – інші люди. Безпосередньою метою виховання є залучення людини до матеріально-духовної культури, виховання хороших якостей людини [16, с. 151].

Велике значення у вихованні має ідеал, який є взірцем наслідування. Воно може бути мимовільне або цільове. Вихователю повинен показувати приклад для вихованців, йому повинні бути притаманні наступні якості: 1) добре виховання, керування власними вчинками, непідвладність примхам; 2) працьовитість, моральність, вільність від гніву. Любов є невід’ємним чинником у вихованні; 3) увага та приязнь, розсудливість, покора, терплячість [16, с. 152].

Педагогіка Я. Воронєцького є синтезом давньогрецької та християнської педагогіки. Виділяються поняття «чеснота» та «звички». Чеснота відповідає за інтегральне та гармонійне виховання людини, звички пов’язані з навчанням. Виховання людини полягає на інтелектуальній праці та моральних чеснотах. Виховання – пошук внутрішньої гармонії інтелекту та волі, внутрішньої культури людини [7, с. 248].

Головним зовнішнім чинником, який впливає на особистість, є реальність. Пізнання правди і добра, що відбувається під впливом буття, повинне контролюватися суспільством. Участь у суспільному житті формує ставлення до реальності, об’єктивізм підходу до дійсності, створює ідеї та теорії, які є суб’єктивними помислами [8, с. 40].

Оцінюючи можливість використання томістичної концепції у вихованні,

належить звернути увагу на факт, що підхід до виховання є вибірковим. Яцек Воронєцький підкреслював, що в центрі томістичної педагогіки є питання діяльності, яке сформоване через людину чи через розумну і вільну дію. На практиці томізм швидко переходить від теми правди до формулювання потреб. Труднощі в питанні, як мотивувати людину до добрих вчинків, вирішуються відповіддю, що правдиве і добре – це те, як належить діяти [20, с. 50].

Ціллю хороших дій людини є винагорода, якою для людини згідно з Я. Воронєцьким є єднання з Богом. Завданням церкви є створення релігійної спільноти на землі, яка існує, взаємодіючи із державою. Людина вільно і добровільно пізнає Бога. Якщо релігія нав’язується людині, дуже часто вона не пізнає істинну віру, але приймає зовнішню релігійність. Виховання, в якому акцент здійснюється на правді, перестає бути вихованням, а стає моралізуванням або навчанням [19, с. 364].

Домініканець цікавився суспільними проблемами, що доводить праця «Уваги з приводу «Нашої молоді» скриптора» (Львів, 1903). В ній Я. Воронєцький закликає молодь прийняти відповідну етичну підставу згідно із суспільними обов’язками, котрі мають виходити із морального обов’язку дотримання суспільного порядку [12].

Дуже багато уваги домініканець присвятив суспільним проблемам та життю католицької церкви. Підкреслював потребу поглиблення релігійного навчання в середовищі польської інтелігенції. В «Методиці і програмі навчання моральної теології» (Люблін, 1922) вимагав від вчителя, щоб він вирізнявся особистою мораллю. Моральна теологія повинна викладатися з методикою, властивою теологічним наукам, і опиратися на Свя-

те Письмо і церковні канони. У «Католицькій виховній етиці» (Краків, 1948) домініканець перше місце в процесі навчання віддав формуванню характеру через виховання і самовиховання [9, с. 256].

Я. Воронецький пропонує поділ своєї педагогіки на три розділи: предмет виховання – те, що має бути результатом процесу виховання; об'єкт виховання – людина, що виховується; вихователь – не тільки особа, але все суспільство, відповідальне за процес виховання. Домініканець є прихильником педагогічного універсалізму – всестороннього сприйняття виховання при врахуванні всіх чинників, які його детермінують. Вихованцями суспільства є не тільки окреслена група дітей та молоді, а всі, хто може вдосконалювати особистість та піддатися на вплив виховання незалежно від походження, раси, мови, національності, конфесії, суспільного статусу. Розвитку особистості потрібне всебічне виховання. Виховання людини триває аж до її смерті. У вихованні співіснують природні засади, здобуті досвідом, та надприродні, отримані від Бога [10, с. 43].

Теологізація першої частини педагогіки полягає у тязі до джерел пізнання, через що людина одержала первородний гріх. Наслідком цього гріха є розлад істотних складових людини, які проявляються у трьох негативних недоліках: хтивість тіла (сексуальні нахили та обжерливість), хтивість очей (непомірквана жага матеріального добра) та пиха життя (звичайна пиха та зарозумілість). Вони є проявами схильності об'єкту виховання до гріха [13, с. 230].

Теологізація другої частини педагогіки є очевидна поза всяким сумнівом. Риси характеру ідеалу вихованця окреслює теологія, яка виховує порядних

людей, дітей Божих, християн. Виховання людини повинне бути христоцентричне. Предмет виховання інспірований через трактат про теологічні чесноти: віру, надію та любов, які керують цілим моральним життям людини. Теологізація третьої частини педагогіки, присвяченої вихованцям, полягає в тому, що головним вихователем виступає Бог і церква, делегована Богом для виховання людини [14, с. 159].

Важливим чинником виховання є атмосфера, в якій формується особистість. Оточення в такому разі виступає прикладом для вихованця, від нього залежить шлях, який вихованець долає до особистості. Люди наслідують приклад інших людей, бо відчують обов'язок до цього. Добрий приклад відіграє істотну роль, особливо в дитячому віці, бо тоді людина найбільше піддається впливу оточення [15, с. 130].

Я. Воронецький вважає, що не існує виховання без співпраці вихователів із вихованцями. Основне завдання вихованця – стати свідомим себе та навколишнього середовища. Його праця над самим собою має стати його свідомою діяльністю. Згідно із Я. Воронецьким, в цілому суспільстві необхідно поширювати переконання про велику відповідальність у вихованні та впливі на інших людей кожної людської одиниці незалежно від обов'язків чи посади. Не існує несупільного виховання, оскільки цілком виховання є розвиток не тільки одиниці, а й суспільного ладу [19, с. 365].

Я. Воронецький постулює, що показниками формування послуху повинні бути міць, твердість і витримка. Щоб виховати послух, потрібні наступні умови: щоденне життя потрібно організовувати згідно із певними правилами та врахуванням конкретних умов лю-

дей, місця і часу. Підлеглі повинні відчувати, що в інституції, яка їх опікує, є лад і порядок, про які свідчить регулярність, чистота, пунктуальність, тиша та сумлінність у виконанні обов'язків. Настрій порядку сам по собі вказує, що належить робити, не допускаючи занедбань та браку покарань. Сам вихователь має піддатися цій атмосфері та давати особистий приклад. Належний поділ праці становить у підлеглих вироблення духу послуху. Вихователь повинен відчувати, щоб усякі зміни були передбачувані, приготовані та добре продумані. Вони повинні бути проведені поступово, а не в останню хвилину. Останньою умовою створення у вихованців духу послуху – вихователь має вміти охопити цілісність діяльності, енергійно керуючи нею згідно з планом [14, с. 160].

Керування становить перший елемент тріади керівництва над учнями, за чим іде формування послуху. Кожний вихователь повинен знати статuti і правила та прийоми, що спонукають його вихованців їх виконувати. Вихованці, що виконують накази вихователя, повинні знати, коли, чому і для чого їх треба виконувати. На діяльність керування погано впливає зарозумілість та малодушність, недостатнє знання статutів та правил, погана організація, порушення субординації та відсутність поділу праці [9, с. 255].

Другим елементом формування послуху є командування. За допомогою команд та нагадувань вихователь повинен керувати діяльністю своїх вихованців. Команди повинні бути погоджені із Божим та людським моральним правом. Вони мають бути старанно продумані та представлені в управлінні. В іншому разі може послабитися повага вихованців до вихователів. Команда має бути дана вчасно, оскільки вихова-

нням потрібен час на її виконання. Вихователі повинні знати спосіб мислення, розуміння та мовлення вихованців, щоб ті зрозуміли наказ [9, с. 256].

Третій елемент послуху – це покарання. Його ціллю є виправлення вихованців. Перша засада виправної функції покарання – цілковите керування вихователя над вихованцем; гнів не повинен бути джерелом покарання, ним є справедливе знесення покути за негативний вчинок. Друга засада виправлення – застереження, щоб не повторювати провини, за яку отримано покарання. Вихованець повинен зрозуміти користь, яку йому воно приносить. Надмірна суворість покарання є неприпустимою. Однак і надмірна поблажливість може створити анархію серед вихованців. Я.Воронецький акцентує увагу на велике значення похвали у своїй практиці формування послуху. Як зазначає домініканець, «хвала ближнього є актом покори» [18, с. 211].

Висновки. Таким чином, неотомізм як філософське вчення піддався впливу не лише релігії, а й суспільним подіям другої половини ХІХ – 30-х років ХХ ст. Основним завданням навчання та виховання в неотомізмі вбачається досягнення вічного життя та спасіння, тому шляхом до Бога є дотримання християнських цінностей. Дидактика, як свідчить аналіз вчення Я. Воронецького, не повинна відмежовуватися від формування суто людських якостей для викристалізування рис особистості для адаптації в суспільстві. Христоцентричність виховання дозволяє для досягнення спасіння зрозуміти Божий закон через вивчення Святого Письма. Отже, тріада «Бог – людина – суспільство» є світоглядною картиною вчення Я. Воронецького, оскільки відсутність однієї із цих ланок у освітньому процесі приз-

водить до відсутності можливості людини адекватно сприйняти дійсність.

Література та джерела

1. Паславський І. Гисихія і Раціо. Філософський світ української культури середніх віків і ранньомодерного часу / Національна Академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2015. – 616 с.
2. Bleszyńska, Imelda Zofia. O. Jacek Woroniecki. Dominikanin – wychowawca – patriota. 1878–1949. – Lublin : Fundacja Servire Veritati Instytut Edukacji Narodowej, 2006. – 269 s.
3. Bouzyk, Maria M. Myśl pedagogiczna Adama (Jacka) Woronieckiego w wybranych publikacjach z okresu 1903–1918 // Polska myśl pedagogiczna. – 2015. – №1. – S. 221–241.
4. Grzybowski, J. Filozoficzne skutki kontrkultury – profetyczne diagnozy o. Jacka Woronieckiego OP [Електронний ресурс] // Universitas Gedanensis. – 2010. – Т. 40. – S. 17–37. – Режим доступу : http://utw.diecezja.gda.pl/universitas_gedanensis/uniwersitas%20t.%2040.pdf.
5. Grzybowski, J. O. Jacek Woroniecki OP – prekursor myśli tomistycznej w Polsce // Studia Płockie. – 2007. – Т. XXXV. – S. 151–158.
6. Grzybowski, J. Źródła współczesnych przemian kulturowych. Społeczno-religijne intuicje o. Jacka Woronieckiego OP [Електронний ресурс] // Warszawskie Studia Teologiczne. – Режим доступу : <http://pwtw.pl/wp-content/uploads/wst/23-2/Grzybowski.pdf>.
7. Horowski, J. Pedagogika tomistyczna a pedagogika wartości [Електронний ресурс] // Jarosław Horowski // Paedagogia Christiana. 2008. 1/21. S. 241–255. – Режим доступу: <http://apcz.pl/czasopisma/index.php/PCh/article/download/PCh.2008.015/6510>.
8. Kielar, P. O. Jacek Woroniecki jakiego mało znamy // Roczniki Teologiczno-Kanoniczne. – Lublin : TN KUL, 1959. – S. 39–47.
9. Kostkiewicz, J. Kierunki i koncepcje pedagogiki katolickiej w Polsce 1918–1939. – Kraków, 2013. – 733 s.
10. Krasnodębski, M. Pedagogika Jacka Woronieckiego i Feliksa Wojciecha Bednarskiego jako egzemplifikacja etyki tomizmu tradycyjnego [Електронний ресурс] // Studia Elckie. – 2009. – №11. – S. 29–58. – Режим доступу : http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Studia_Elckie/Studia_Elckie-r2009-11/Studia_Elckie-r2009-t11-s29-58/Studia_Elckie-r2009-t11-s29-58.pdf.
11. Lietz, N. Posłuszeństwo w koncepcji pedagogicznej Jacka Woronieckiego OP [Електронний ресурс] // Rozprawy z dziejów oświaty. 2005. – Т. 44. – S. 151–171. – Режим доступу : http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Rozprawy_z_Dziejow_Oswiaty/Rozprawy_z_Dziejow_Oswiaty-r2005-t44-s151-171/Rozprawy_z_Dziejow_Oswiaty-r2005-t44-s151-71.pdf.
12. Polak, R. Woroniecki Jacek Adam [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ptta.pl/pef/pdf/w/woroniecki.pdf>.
13. Polak, R. Filozofia wychowania o. Jacka Woronieckiego // Człowiek w kulturze. – №12. – S. 219–240.
14. Polak, R. Jacek Woroniecki – życie i twórczość naukowa [Електронний ресурс] // Filozofia i edukacja. – S. 159–176. // Режим доступу: <http://www.gilsonsociety.pl/app/download/8824695/R.+Polak,+Jacek+Woroniecki+życie+i+twórczość+naukowa,+s.+219-240.pdf>.
15. Potocki, A. Problemy wychowawcze w publicystyce Jacka Woronieckiego // Człowiek – moralność – wychowanie. Życie i myśl Jacka Woronieckiego OP. – Lublin, 2000. – S.128–139.
16. Niedziela, M.L. Proba biografii Jacka Woronieckiego OP i jego wyznania // Człowiek – moralność – wychowanie. Życie i myśl Jacka Woronieckiego OP / red. nauk. Maurycy Lucjan Niedziela. – Lublin : Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej Gaudium, 2011. – S.149–153.
17. Szczęsny, M. Patriotyzm w pismach o. Jacka Woronieckiego OP / [Електронний ресурс] // Studia Elblaskie. – 2002. – №4. – S. 309–334. – Режим доступу : bazhum.muzhp.pl/...t4/.../Studia_Elblaskie-r2002-t4-s309-334.pdf.

18. Szydłowski, P. Teologizacja pedagogiki w twórczości Jacka Woronieckiego (1878–1949) // *Filozofia i czas przeszły*. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2005. – S. 210–217.

19. Tarasiewicz, P. Sylwetki wielkich polaków: Jacek Woroniecki OP / [Електронний ресурс] // *Studia Elckie*. – 2007. 9. – S. 363–368. – Режим доступу : bazhum.muzhp.pl/media/.../Studia_Elckie-r2007-t9-s363-368.pdf.

20. Wistuba, G. Chrzescijańskie zobowiązanie przemiana swiata. Zadania wynikające z funkcji pasterskiej pośrednictwa zbawczego w ujęciu o. Jacka Woronieckiego OP [Електронний ресурс] // *Warszawskie Studia Pastoralne*. – Warszawa, 2009. – № 10. – S. 47–56. – Режим доступу : <http://www.warszawskiestudia.pastoralne.pl/wsp/wsp10.pdf>.

21. Wistuba, G. Prowadzić ku zbawcy: duszpasterstwo w nauczaniu i posłudze o. Jacka Woronieckiego OP / Gabriela Wistuba. – Sandomierz : Wydawnictwo diecezjalnej Drukarnia, 2011. – 213 s.

Gumenyak A.R. NEO-THOMISM BY JATSEK WORONETSKY AS IDEA PRINSIPLES OF DOMINICAN ORDER'S EDUCATIONAL ACTIVITY IN THE SECOND HALF OF THE SIXTH CENTURY – 1930s. *The neo-Thomism's doctrine as idea principles of Dominican order's educational activity in the second half of the XIXth century – 1930s was highlighted in the article. The Dominican neo-Thomist's pedagogian theory by Jatsek Woronetsky was analysed. The signs of doctrine's practical way in the theory of studying and upbringing were determined. The priority of upbringing over studying according to neo-Thomistic doctrine was emphasized. The issue of morality and ethics and their relationship with pedagogics was reviewed. The value of upbringing in forming of mind and will as ways of cognition was emphasized. The goals of upbringing were determined. The role of theological scienc-*

es in teaching methodics in Dominican schools was disclosed. Pedagogical universalism as nessesarity of personality's development in process of his(her) upbringing was defined. The influence of upbringing on forming pupils' personality was pointed out. The role of religious survey and responsibility in upbringing of children in Dominican schools was determined. Absence of ideology as factor of upbringing process was pointed out. The role of human factor as object of upbringing process and formation of human personality was revealed. The role of upbringing as factor of human's choice between good and evil was determined. Types of upbringing according to environment and human goals were pointed out. Directions of pupil's upbringing were found out. The value of the surroundings for formation of personality was revealed. Human life and its savety as main goal of education and upbringing in neo-Thomism were determined. Presence of Christianity values as main component of upbringing at schools of Dominican Order was mentioned. The role of comprehensiveness of upbringing for adequate perception of reality and it's Christianity centre through the Holy Scripture was disclosed. The value of neo-Thomism in adapting of Dominican's educational activity to new conditions was emphasized.

Keywords: Dominican order, neotomism, education, teaching, upbringing.

Гуменяк А.Р. НЕОТОМИЗМ В ИЗЛОЖЕНИИ ЯЦЕКА ВОРОНЕЦЬКОГО КАК ИДЕЙНАЯ ОСНОВА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДОМИНИКАНСЬКОГО ОРДЕНА ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ ХІХ – 30-е ГОДЫ ХХ ВЕКА. *В статье освещено учение неотомизма как идейной основы образовательной дея-*

тельности доминиканского ордена во второй половине XIX – 30-е годы XX столетия. Проанализирована теория педагогики в изложении доминиканского неотомиста Яцека Воронецкого. Выделены признаки практического направления учения в теории обучения и воспитания. Отмечен приоритет воспитания над обучением согласно с неотомистическим учением. Рассмотрена проблема моральности и этики и их взаимосвязь с педагогикой. Подчеркнуто значение воспитания в формировании разума и воли как средства познания. Определена цель воспитания. Рас-

крыта роль теологических наук в методике преподавания в доминиканских школах. Отмечен педагогический универсализм как необходимость всестороннего развития личности в процессе воспитания. Указано влияние воспитания на формирование личности учеников. Подчеркнуто значение неотомизма в приспособлении образовательной деятельности доминиканцев к новым условиям.

Ключевые слова: доминиканский орден, неотомизм, образование, обучение, воспитание.